

2022-12-22

Epidemiologisk lägesbild, uppdaterad 2022-12-22

AKTUELL SJUKDOM

Högpatoget fågelinfluensa (HPAI) (anges i texten som fågelinfluensa) samt kort om newcastlesjuka.

HÄNDELSEN

Pågående utbrott av fågelinfluensa hos fjäderfä i Europa och hos vilda fåglar i Sverige och Europa. Utbrott av newcastlesjuka hos värphöns i november och fynd av viruset bland vilda fåglar.

SAMMANFATTNING

Smittläget för fågelinfluensa är allvarligt i Europa och antalet rapporterade utbrott under hösten 2022 är fler än motsvarande period tidigare år. I Sverige har vi ännu inte haft något utbrott av fågelinfluensa hos tama fåglar under säsongen 2022–2023, vilket var fallet vid samma tidpunkt både 2020 och 2021. Totalt sju fall av fågelinfluensa har konstaterats hos vilda fåglar under säsongen men hittills har det inte varit någon ökning av antalet rapporter om sjuka eller döda vilda fåglar till SVA.

Situationen i Sverige

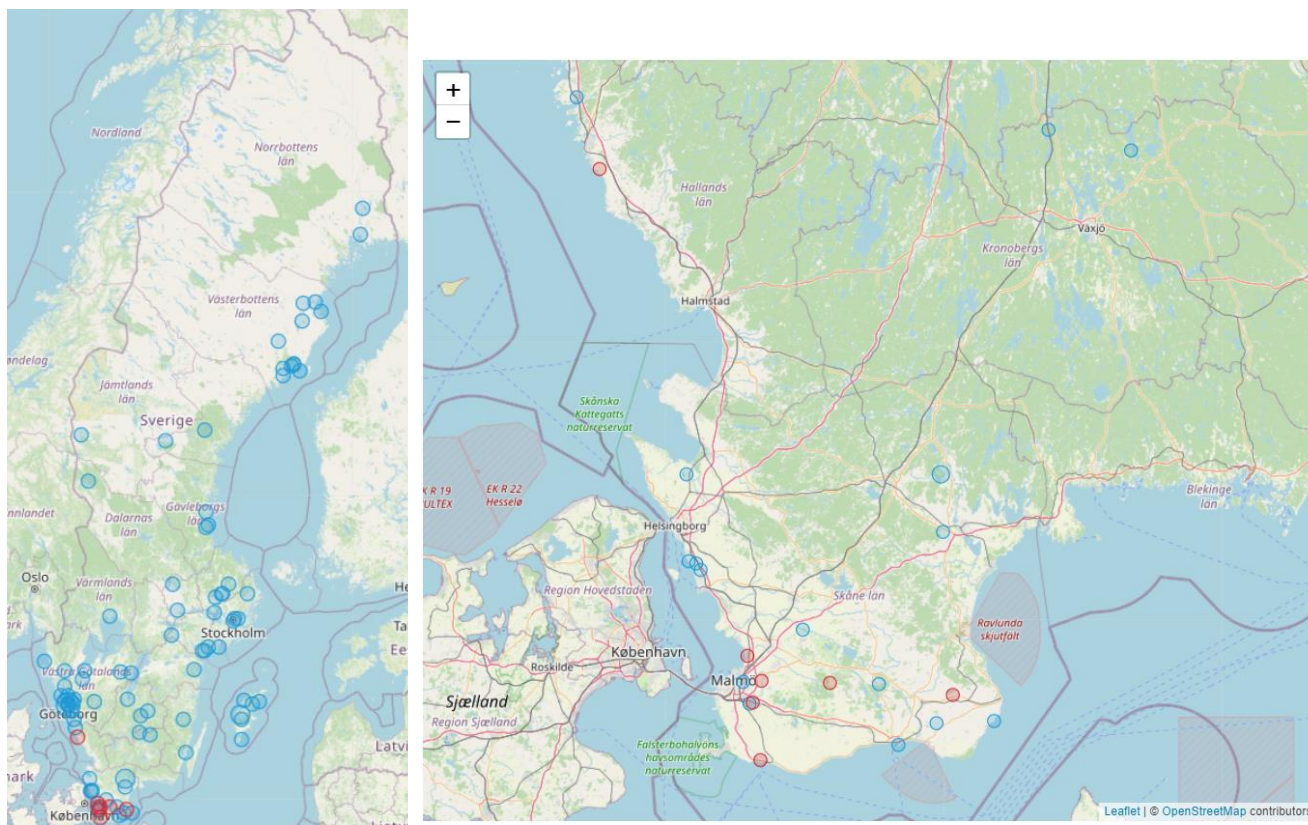
Sedan 1 oktober har fågelinfluensa påvisats hos sju vilda fåglar, sex i Skåne och en i Hallands län. Se tabell 1. Mörkertalet är sannolikt stort då det bara är en andel av drabbade fåglar som rapporteras in och en ännu mindre andel som undersöks. Se beskrivning av aktuell övervakning.

Tabell 1: Konfirmerade fynd av fågelinfluensa hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2022

Ankomstdatum till SVA	Subtyp	Län	Kommun	Fågelart
2022-12-02	H5N1	Skåne	Lund	Vitkindad gås
2022-11-30	H5N1	Skåne	Malmö	Vitkindad gås
2022-11-30	H5N1	Skåne	Malmö	Ormvråk
2022-11-23	H5N1	Skåne	Trelleborg	Grågås
2022-11-02	H5N1	Skåne	Tomelilla	Ormvråk
2022-10-12	H5N1	Skåne	Lomma	Knölsvan
2022-10-12	H5N1	Halland	Varberg	Pilgrimsfalk

Sedan 1 oktober har 12 misstankar om fågelinfluensa/newcastlesjuka hos tama fåglar inkommit till SVA men fågelinfluensa kunde avskrivas hos samtliga efter utredning.

Newcastlesjuka konstaterades på en värphönsanläggning i Linköping 3 november. Utbrottet har hanterats enligt gällande regelverk som inkluderar avlivning, smittspårning och sanering. Newcastlesjuka orsakas av Aviärt Paramyxovirus typ 1 och sjukdomen benämns duvpest när den förekommer hos vilda fåglar. Under 2022 har duvpest konstateras i totalt 10 fall i kommunerna: Gotland, Karlstad, Köping, Mönsterås, Ronneby, Uppsala, Vingåker, Västervik och Ödeshög. Kliniska symtom på duvpest hos vilda duvor, som ofta inkluderar neurologiska symtom, har även rapporterats från andra delar av landet.

Figur 1: Karta över fynd av fågelinfluensa hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2022 där positiva fynd markeras med röda prickar och fåglar provtagna med negativa resultat med blåa prickar.

Aktuell filtrerbar karta och annan interaktiv grafik över fågelinfluensaövervakningen hos vilda fåglar finns här:

<https://www.sva.se/annesomraden/smittlage/smittlage-for-fagelinfluensa/>

Karta över rapporter om sjuka eller döda vilda fåglar som kommit in till rapporteravilt.sva.se finns på samma sida.

Situationen i Europa

Säsongen 2021–2022 var den hittills allvarligaste fågelinfluensasäsongen i Europa och totalt 50 miljoner fåglar avlivades på drabbade anläggningar. Säsongen 2022–2023 har hittills varit fortsatt allvarlig och enligt den senaste kvartalsrapporten från

europiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten EFSA), EU:s smittskyddsmyndighet (ECDC) och EU:s referenslaboratorium för fågelinfluensa (IZSV) (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7786>) är antalet utbrott hos fjäderfä 35% fler än motsvarande period 2021 (avser 2 september – 10 december). Samanställningen inkluderar även data från icke-EU länder och det är Storbritannien som rapporterat flest utbrott. Totalt har närmare 10 miljoner fåglar dött eller avlivats på drabbade anläggningar i Europa under perioden och 42% av dessa var fjäderfän i Storbritannien.

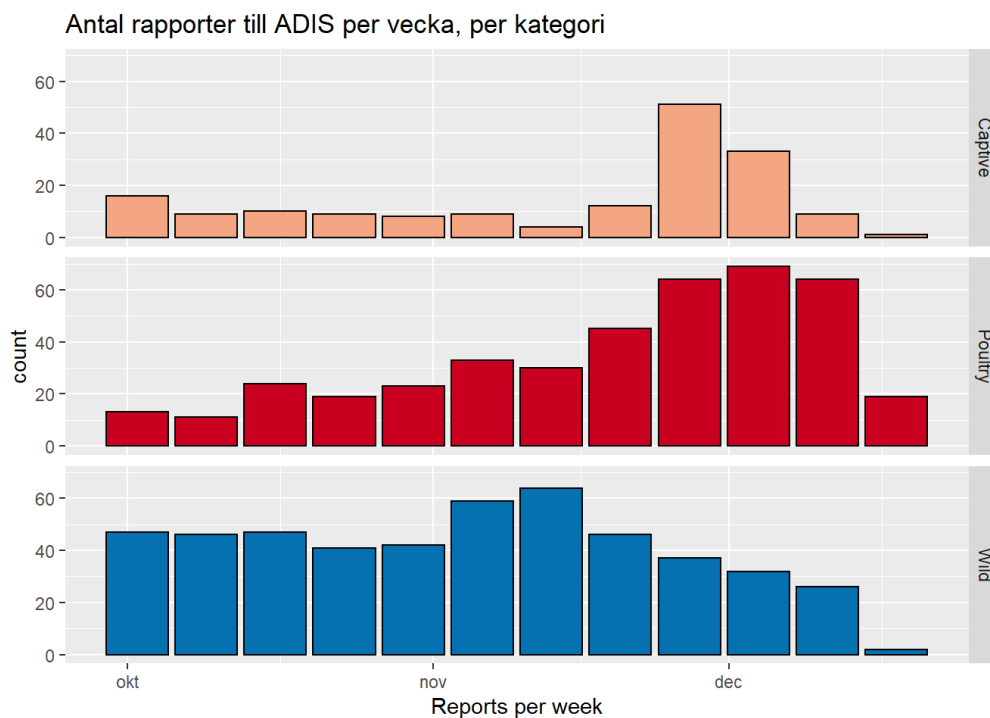
Antal rapporter till Animal Disease Information System (ADIS) (som inte inkluderar Storbritannien) sedan 1 oktober 2022 är 414 utbrott i fjäderfäanläggningar, 161 utbrott på andra fåglar i fångenskap och 487 fall på vilda fåglar.

De länder som rapporterat flest utbrott hos fjäderfä är: Frankrike (200), Ungern (88), Tyskland (39), Italien (28), Nederländerna (19) och Polen (11). Danmark har rapporterat ett utbrott hos fjäderfä och Norge två. Tyskland har drabbats av omfattande smittspridning bland småskaliga anläggningar efter att två anläggningar, som senare visade sig vara smittade, sålt djur till ett stort antal andra anläggningar.

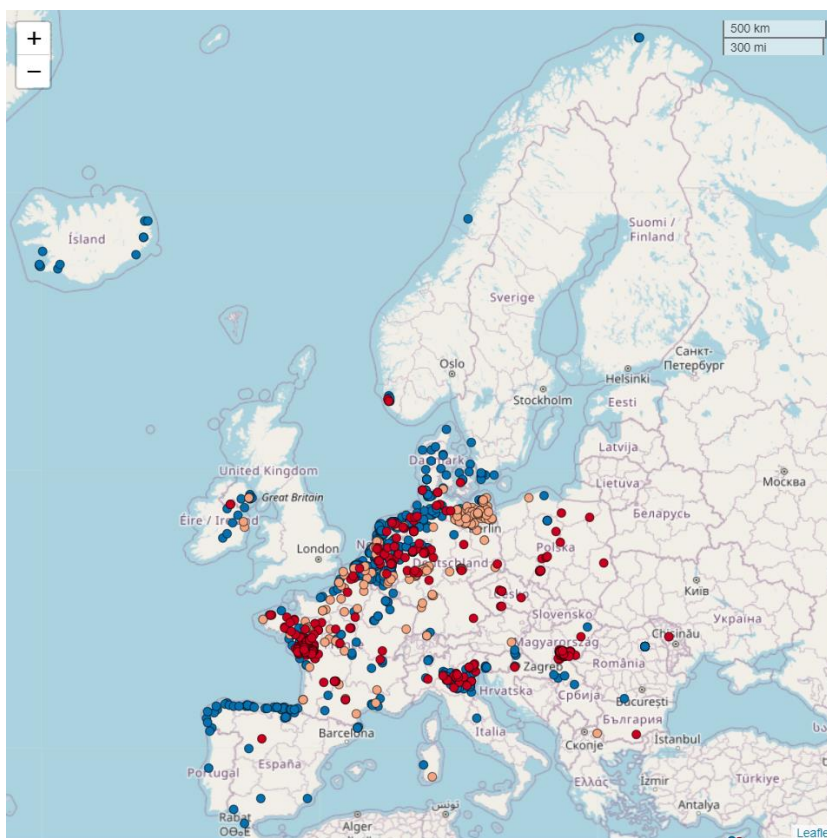
De länder som skickat flest rapporter om vilda fåglar sedan 1 oktober är Nederländerna (109), Tyskland (91), Belgien (57), Frankrike (53), Spanien (48), Italien (42) och Danmark (20). Samtliga rapporterade fall sedan 1 oktober har varit H5N1 eller H5 utan specificerad n-typ med undantag från en vild fågel i Norge där H5N5 påvisades.

Fågelinfluensa har också påvisat hos flera däggdjur och i Europa har sjukdomen konstaterats hos grävling, iller, lodjur, mink, rödräv, säl, tumlare och utter. Källa: <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7786>

Under säsongen 2021–2022 hade Storbritannien 152 fågelinfluenzautbrott hos fjäderfä eller andra fåglar i fångenskap och 1727 fall hos vilda fåglar. Sedan 1 oktober 2022 har Storbritannien rapporterat 150 utbrott varav de flesta i England. Källa: <https://www.gov.uk/guidance/avian-influenza-bird-flu>

Figur 2: Antal rapporter till ADIS per vecka, per kategori. 1 oktober 2022-21 december 2022.

Figur 3. Karta över utbrott av högpatogeten fågelinfluensa på fjäderfä (röd prick) och andra fåglar i fångenskap (beige prick) och vilda fåglar (blå prick) rapporterade till ADIS med datum för konfirmering från 1 oktober 2022. Utdrag från ADIS 2022-12-21.

BAKGRUND OCH AKTUELL ÖVERVAKNING

Den innevarande säsongen (2022-2023) har föregåtts av två allvarliga säsonger som skiljt sig åt på flera sätt. Under säsongen 2020/2021 konstaterades fågelinfluensa på 24 svenska anläggningar med tamfåglar samt hos 128 vilda fåglar med en kulmen i smittspridning bland både tama och vilda fåglar i februari-mars 2021. Motsvarande siffror för säsongen 2021-2022 var 7 utbrott hos tamfåglar och 79 konfirmerade fall av fågelinfluensa hos vilda fåglar. Kulmen i smittspridningen under den säsongen var dels i december 2021, dels under sommaren 2022 då ett stort antal havslevande vilda fåglar drabbades. Antalet vilda fåglar som drabbades av fågelinfluensa under sommaren 2022 är sannolikt långt fler än vad antalet konfirmerade fall antyder. För information om de svenska fallen under 2021–2022 se lägesbilden från 2022-08-10.

Kort beskrivning av aktuell övervakning:

Övervakning för fågelinfluensa hos tamfågel baseras i första hand på klinisk/passiv övervakning (dvs att djurägare reagerar på symptom eller ökad dödlighet och tar kontakt med veterinär) i fjäderfäfloccar, vilket bedöms som en känslig övervakningsmetod då infektion snabbt orsakar ökad dödlighet hos de flesta fågelarter, med undantag för andfåglar. Serologisk övervakning görs i viss utsträckning men syftar främst till att upptäcka lågpatogen fågelinfluensa.

Övervakning av vilda fåglar baseras på fynd, rapportering och provtagning av självdöda eller sjuka och avlivade djur. SVA uppmanar allmänheten att rapportera in fynd av sjuka eller döda vilda fåglar och ett urval av dessa tas sedan in för analys. SVA:s viltveterinärer begär in fåglar baserat i första hand på rapporter som kommer in till rapporteravilt.sva.se. Mellan 400 - 500 vilda fåglar undersöks årligen.

ANTAGANDEN OCH ANALYS

Höstmånaderna september och oktober var ovanligt varma vilket gjorde att höstflytten för gäss och änder låg några veckor senare än normalt. I dagsläget har dock fåglarna i stort sett anlänt till (eller passerat) södra Sveriges slättbygder och kuster. Det är ovisst hur smittläget för fågelinfluensa kommer att utvecklas den närmaste tiden och flera olika faktorer påverkar infektionsdynamiken. Kalla temperaturer i kombination med att gäss och änder ansamlas i stora grupper kan leda till smittspridning och uppförökning av virus som följd, vilket kan öka risken för introduktion till fjäderfäanläggningar. Därmed är det fortsatt viktigt att upprätthålla en hög nivå på biosäkerheten på fjäderfäanläggningar. SVA bedömer att det är särskilt viktigt att göra vad man kan för att motverka att gäss och änder uppehåller sig i närheten av anläggningarna.

SVA vill fortsatt uppmana djurägare att skyndsamt kontakta sin veterinär vid kliniska symtom, avvikelser i produktionsparametrar eller ökad dödlighet bland fjäderfän som skulle kunna tyda på fågelinfluensa eller newcastlesjuka.

Risken att de fågelinfluensavirus som har förekommit i Europa under de senaste åren smittar människor bedöms generellt vara låg (Folkhälsomyndigheten). Det har dock förekommit enstaka rapporter om smitta, med milda eller inga sjukdomssymtom, till människa i Europa och internationellt. Den typ av fågelinfluensa H5N1 som

konstaterats i Sverige och Europa 2021 och 2022 ska inte förväxlas med H5N1 som påvisades i Sverige 2006–2007, som innebar högre risker för människor.